

УДК 821.161.2'06-1(477)=111
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-90-3>

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЕЗІЇ ЛЮБОВІ ЯКИМЧУК АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Бовт А. Ю.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
вул. Іоанна Павла II, 17, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-1896-4153
bovt@snu.edu.ua*

Ключові слова: *поезія
війни, художній переклад,
українсько-англійський
переклад, труднощі перекладу
поезії, молитовне замовляння.*

В статті розглянуто особливості і труднощі перекладу української військової поезії англійською мовою на прикладі одного з відомих творів сучасної української поетеси Любові Якимчук. Окреслено проблематику художнього перекладу і перекладу поезії зокрема як особливо складного виду. Розкрито особливості військової поезії, які мають враховуватися при перекладі. Надано стислий опис творчого шляху Любові Якимчук, тематики і стилістичних особливостей її творів, що увійшли до її збірки «Абрикоси Донбасу», яка в англійському перекладі вийшла у світ у 2021 році. Зазначено, що головною складністю перекладу поезій з цієї збірки англійською мовою на формальному рівні є так звана «деконструкція» слів і виразів (зміна наголосу, зміна місцями літер, розщеплення слів на складові), що графічно позначено на письмі. Таким чином поетеса має намір наочно показати, які руйнівні наслідки має війна як для людини, так і для її оточення. Ця стратегія позначає спадкоємність з українським футуристичним рухом 1920-х років. На змістовному рівні головними особливостями є глибокі внутрішні переживання, передані за допомогою експресіоністичного стилю письма, а саме: яскравого вираження почуттів; розкриття теми трагізму людської долі; деформація і деконструкція світу; домінування мотивів смерті, війни та самотності; символічність; ірраціональність; контраст світла й тіні, тощо. Проаналізовано англомовний переклад поезії «Молитва», яку Любов Якимчук прочитала на минулорічній церемонії вручення всесвітньо-відомої премії Grammy Awards. Зазначено, що ця поезія тематично відноситься до категорії молитовне замовляння і є своєрідним авторським переосмисленням молитви «Отче наш». Розкрито особливості відтворення форми і змісту цього вірша англійською мовою перекладачами Оксаною Максимчук і Максом Росочинським. Доведено, що завдяки відповідним перекладацьким трансформаціям в перекладі поезії було збережено як структуру і форму вірша (майже кожний рядок за кількістю лексичних одиниць і ритмікою точно відтворює оригінал, не втрачаючи при цьому змістовно), так і сенс, з додаванням важливих відтінків значення певним словам, що свідчить про високий рівень адекватності перекладу.

PECULIARITIES OF TRANSLATING LYUBOV YAKYMCHUK'S WAR POETRY INTO ENGLISH

Bovt A. Yu.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
Ioanna Pavla II str., 17, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1896-4153
bovt@snu.edu.ua*

Key words: *war poetry, artistic translation, Ukrainian-English translation, difficulties of poetry translation, prayer request.*

The article studies the peculiarities and difficulties of translating Ukrainian war poetry into English using the example of one of the famous works by the modern Ukrainian poet Lyubov Yakymchuk. The problem of artistic translation and poetry translation, in particular, is outlined as a particularly complex type. The peculiarities of war poetry, which should be taken into account during translation, are revealed. A brief description of the creative path of Lyubov Yakymchuk, the themes and stylistic features of her works included in her collection "Apricots of Donbas" published in English translation in 2021 is given. It is noted that the main difficulty of translating poems from this collection into English at the formal level is the so-called "deconstruction" of words and expressions (change of emphasis, substitution of letters, splitting of words into components), which is graphically expressed in writing. In this way, the poet intends to clearly show the devastating consequences of war for both a person and their environment. This strategy marks continuity with the Ukrainian Futurist movement of the 1920s. At the content level, the main features are deep inner experiences, conveyed with the help of an expressionistic style of writing, namely, a vivid expression of feelings; disclosure of the theme of the tragedy of human destiny; deformation and deconstruction of the world; the dominance of motives of death, war and loneliness; symbolism; irrationality; contrast of light and shadow, etc. The English translation of the poem "Prayer", which Lyubov Yakymchuk read at last year's world-famous Grammy Awards ceremony, has been analyzed. It is noted that this poetry thematically belongs to the category of prayer request and is a kind of the author's reinterpretation of the prayer "Our Father". The features of the reproduction of the form and content of this poem in English by translators Oksana Maksymchuk and Max Rosochynsky are revealed. It is proved that thanks to the appropriate translation transformations used in the translation of this poetry, both the structure and the form of the poem have been preserved (almost every line in terms of the number of lexical units and rhythm accurately reproduces the original, without losing the content), as well as the sense, with the addition of important nuances of meaning to certain words, which indicates a high level of translation adequacy and equivalence.

Постановка проблеми. Військова поезія завжди була тонкою справою. Немає сумніву, що вершина людських скорбот і болю, відчаю і надії, безпорадності і віри, любові до життя знаходять своє місце у військовій поезії, так майстерно змальовані поетом, який або перестраждав усе це сам, або здатний глибоко відчувати ці почуття за допомогою розповідей тих, хто пережив трагедію війни. Форма і сенс кожного окремого рядка і слова піді-

брані так ретельно, щоб допомогти іншим людям побачити всі жахіття війни очима поета, надзвичайно чутливого до змін у суспільстві. Перекладачка Оксана Максимчук слушно зауважує: «У цьому поети нагадують тонко налаштовані пристрої, які реєструють відповідні коливання точніше, ніж усі інші... «Слова війни» [збірка поезій про війну – прим. автора] – це не лише реакція на війну, але й один із багатьох наслідків війни. Як

зламани меблі та понівечені тіла, ці вірші є наслідком того, що сталося, а також доказом того, що це дійсно сталося. Вони є формою свідчення, навіть якщо те, про що вони свідчать, – це не звичайні історичні події, а радше когнітивні трансформації та семіотичні зрушення, які переживають люди в лімінальних ситуаціях» [13].

Іноді важко передати те, що людина відчуває словами, оскільки вони не завжди здатні точно відтворити внутрішній стан людини. Проте передати засобами іншої мови бачення і почуття поета ще важче. Данте Аліґ'єрі, Роберт Фрост, Роман Якобсон та інші видатні письменники та вчені вважали, що поезію взагалі не можна перекладати. Це пояснюється тісним зв'язком форми зі змістом, який повністю втрачається при перекладі. Неможливо зберегти обидва, тому перекладач вибирає, що передати в першу чергу: якщо він обирає зміст, то втрачається краса оригінальної форми; при виборі форми зміст стає незрозумілим для читача перекладу. Знайти той необхідний баланс, щоб нова форма не спотворила оригінальний зміст – це і є найголовніше завдання перекладача.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблемою художнього перекладу займалися не лише видатні мовознавці і перекладознавці О. Білецький, В. Коптілов, А. Лефевр, В. Матвіїшин, О. Потебня, О. Чередниченко, а й відомі українські письменники і перекладачі М. Драгоманов, І. Франко, М. Рильський. Вони торкалися і проблематики перекладу поезії, оскільки мали перекладацький досвід і розуміли, з яким труднощами стикається перекладач, працюючи з поетичними шедеврами. Проте проблематика перекладу саме військової поезії в україномовному поетичному дискурсі наразі набуває значної актуалізації в наукових колах.

Метою статті є дослідити та проаналізувати особливості перекладу військової поезії Любові Якимчук англійською мовою на прикладі її твору «Молитва». Відповідно до мети було визначено наступні **завдання**: визначити і проаналізувати лінгвостилістичні особливості оригіналу віршу «Молитва»; проаналізувати переклад твору «Молитва» англійською мовою із визначенням застосованих перекладацьких трансформацій.

Об'єктом дослідження є поезія Любові Якимчук «Молитва» і її англійський переклад.

Предметом дослідження є лінгвостилістичні особливості перекладу віршу «Молитва» англійською мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Переклад поезії є одним з найскладніших видів художнього перекладу. Оксана Максимчук, яка успішно перекладає сучасну українську поезію англійською мовою, в інтерв'ю зазначає: «Ви не можете просто взяти поетичний твір і перекласти

його так, як Google Translate, начебто це була звичайна розмова, тому що це не звичайне мовлення... ви використовуєте трохи магії та намагаєтеся зробити так, щоб ця магія повторилася для нової аудиторії в новому контексті іншою мовою» [15].

М. Кондратюк вважає, що головною складністю перекладу поетичних творів є високе смислове навантаження на кожен складову. При цьому, перекладач виконує одночасно ролі поета, інтерпретатора, перетворювача, історика, ідеолога, і ця багатофункціональність вимагає значної теоретичної та практичної підготовки [3, с. 127]. Оскільки художній переклад виконує не лише інформаційну, а й естетичну і емоційну функції, перекладач має бути уважним до кожної деталі, щоб не втратити образність і сенс, закладені автором оригіналу.

Оксана Максимчук зазначає, що «переклад поезії – це неможливе завдання, тому що ти перекладаєш не слова, а переважно трансплантуєш досвід, настрої, робиш трансформацію того, що передає вірш, події, яку він описує» [15]. Найбільшою проблемою при перекладі української поезії є поширена традиція римуння. Хоча деякі сучасні вірші написані верлібром, більшість поетів все ще використовують римовані рядки, «ставлячи перекладача перед дилемою: «римувати чи не римувати» – вибором, який завжди чреватий негативними наслідками» [10, с. 43]. Кожен перекладач може вирішити цю дилему сам, однак, зважаючи на те, що більшість сучасної англійської поезії написано верлібром, перекладачі роблять свій вибір на користь змісту, жертвуючи римою.

Варто погодитися з дослідницею Т. Чайковською, яка зазначає, що «точність і правильність – особливо актуальні для перекладу поезій, адже може постати проблема розбіжності стилістики різних мов... Бажано, щоб переклад зберіг зв'язок з оригіналом у новій культурі і перекладач має право запропонувати нові образи, форми, стилі» [6, с. 25].

С. Шулік зазначає, що перекладач художніх творів має дотримуватися таких основних вимог: 1) перекладати точно, тобто намагатися донести до читача навіть найменші відтінки значень, повністю передати зміст; 2) перекладати лаконічно, викладати думки максимально стисло; 3) зберегти ясність, не спричиняючи нечіткість думки, уникаючи двозначності; 4) зберегти літературність, тобто переклад має відповідати нормам літературної мови [7].

Якщо звичайна поезія викликає надзвичайні труднощі при перекладі, то військова поезія є ще більшим викликом для перекладача, адже рівень емоційної напруги тут ще вище. Перекладач не має права схибити, адже саме від його майстерності, вмінні також пропустити ці важкі почуття через себе і відповідно передати їх засобами іншої мови залежить, чи зможе автор оригіналу доступитися до сердець своїх іншомовних читачів.

Л. Мачулін виокремлює такі ознаки військової поезії: 1) масова поява текстів різного гатунку, що свідчить про залучення до створення поезії спротиву значної кількості як професійних поетів, так і аматорів; 2) більш глибоке і водночас інтенсивне її сприйняття читачами, глибший емоційний супровід; 3) домінування «жіночого письма»; 4) певна динаміка емоційного супроводу війни залежно від воєнних подій; 5) чітке розкриття майже всіх основних архетипів національної культури [5, с. 22–23]. Якісний переклад вимагає від перекладача розуміння цих особливостей та врахування їх в процесі роботи над перекладом військової поезії.

Наразі увага всього світу прикута до подій в Україні. Про надзвичайну зацікавленість українською військовою поезією свідчить засновниця видавництва «Lost Horse Press» Крістін Лисневич-Голберт, яка в інтерв'ю американському «Publishers Weekly» зауважує: «Я отримую стільки замовлень, що ледве встигаю. <...> ми ніколи не стикалися з таким ажіотажем навколо наших книг. <...> Українські книги до 24 лютого взагалі погано продавалися, а зараз їх змітають із прилавків» [14]. Саме це видавництво у 2021 році видало англійською мовою збірку поезій Любові Якимчук «Абрикоси Донбасу» (“Apricots of Donbas”), яка увійшла до рейтингу 10 найкращих українських книг про АТО за версією українського Forbes [2].

Видавництво “Lost Horse Press” так охарактеризувало поезію цієї збірки: «Грайливість перед обличчям катастрофи – це характерна риса голосу Якимчук, що відтворює спадщину українських футуристів 1920-х років. Витонченість віршів йде рука об руку з їхньою автентичністю, пропонуючи інтимні проблески в історію жінки, яка постраждала від ситуації, що змінила її життя без її згоди» [9]. В передмові до книги також зазначається, що Люба Якимчук – це феномен. Їй ледве за тридцять, а вона вже встигла отримати кілька найвищих українських премій як поет і сценарист. Вона народилася і вирісла у родині шахтаря та оператора конвеєра у невеликому промисловому містечку Первомайськ Луганської області. У 2014 році, після окупації Первомайська російськими військами, вона вимушена була виїхати. Зараз вона виступає речницею від імені переміщених осіб і мешканців окупованих територій, намагаючись привернути увагу світової спільноти до проблем громадян України. У своєму інтерв'ю Любов Якимчук каже: «Коли я писала поему «Абрикоси Донбасу», мала на меті створити наратив, який би попри все показував, що навіть окупований схід – це Україна. Я знайшла дієвий спосіб зробити це – розповісти про дикі абрикосові посадки, які зникають, коли перетнути кордон із Росією. Це природний кордон, який маркує українські території на сході» [4].

У інтерв'ю Оксана Максимчук так описує особливості стилю Любові Якимчук: «Її поетична стратегія – деконструкція. Вона розбиває слова, особливо назви місць і імена людей, знищених війною, щоб позначити на рівні мови те, що війна робить зі світом та усім, що нас оточує. Ця стратегія особливо цікава, тому що вона позначає спадкоємність з українським футуристичним рухом 1920-х років. Українські футуристи говорили про деструкцію чи деконструкцію як про необхідний етап, який має пройти мистецтво, перш ніж ми зможемо побудувати нове мистецтво для нового світу, який буде справедливим і прекрасним. Якимчук використовує цю деконструкцію слів і образів, щоб показати зникнення сенсу, але йому на зміну не прийде нічого кращого чи справедливішого – як гола оголена фактура, яка можливо, вже ні на що не годиться. Ми торкаємося цього у вступі до її книги: як війна має тенденцію перетворювати речі на сміття, домівки на руїни, як вона знищує людей, тварин, ландшапти» [15]. Вже у коротенькій анотації, написаній М. Савкою, ми чуємо вселенський крик про допомогу: «Це книга віршів, які не лише проникають у душу, а й продирають нутро. Вони залишають наскрізні отвори у свідомості, крізь які прозирає та реальність, від якої хочеться затулитися долонями» [8, с. 2]. Всі вищезазначені відгуки та рецензії на книгу свідчать про надзвичайну складність поезії Любові Якимчук з точки зору особливої форми та тих важких тем, які вона графічно намагається одягти в цю деформовану форму. І. Камінський охарактеризував ці особливості у письмі Любові Якимчук у такий спосіб: «Якимчук, україномовна поетеса, відмовляється говорити «нероздробленою» мовою, оскільки її країна роздроблена. Про це свідчить, яка вона змінює слова, розбиваючи їх і міняючи місцями звуки. Неправильне лексично, але все ще читабельне і зрозуміле для нас, зруйноване слово мовчки стикається з читачем» [11].

Окрім особливостей віршів Любові Якимчук на формальному рівні, О. Кицан стверджує, що в її поезіях яскраво простежуються риси експерсіонізму, адже «поети, які зверталися до теми війни у своїй творчості, не просто зображували конкретну дійсність, а, швидше, передавали власні переживання, втілені у фантастичних, грандіозних образах» [1, с. 38]. На змістовному рівні дослідниця зазначає такі риси: вираження почуттів прирівнюються до «вибуху»; трагізм (загублення і крах життя); деформація і деконструкція світу (ефект хаосу, руїни); поетика крику, агонії; домінування мотивів смерті, війни та самотності; символічність; ірраціональність, зацікавленість містичними переживаннями, внутрішнім світом людини та хворобливими виявами її психіки; естетика потворного; контраст темних і світлих кольорів, світла й тіні.

Вкупі формальні і змістовні особливості поетичних творів Любові Якимчук обумовлюють складність перекладу її віршів англійською мовою, адже перекладачеві потрібно домогтися якомога повнішого збереження і форми, і змісту.

Для перекладацького аналізу було обрано поезію Любові Якимчук зі збірки «Абрикоси Дон-

басу» під назвою «Молитва», яку вона прочитала на минулорічній церемонії вручення премії Grammy Awards [12] у перекладі Оксани Максимчук і Макса Росочинського. Ця поезія також знаходиться у короткому списку премії Emerging Europe Awards-2023, категорія «Артистичні здобутки» (Artistic Achievement).

<p>отче наш, що є на небі у повному місяці та в порожньому сонці захисти від смерті моїх батьків чия хата стоїть на лінії вогню і вони не хочуть її покидати як домовину хліб наш насущний віддай голодним і нехай вони перестануть їсти одне одного і прости нам зруйновані міста наші хоч і ми не прощаємо цього ворогам нашим захисти і вбережи моїх батьків мого чоловіка моє дитя і мою Батьківщину</p>	<p>our Father, who art in heaven of the full moon and the hollow sun shield from death my parents whose house stands in the line of fire and who won't abandon it like a tomb our daily bread give to the hungry and let them stop devouring one another and forgive us our destroyed cities even though we do not forgive for them our enemies shield and protect my husband, my parents my child and my Motherland</p>
--	--

Темою цього вірша, відповідно до класифікації запропонованої Л. Мачуліним [5, с. 23], є молитовне замовляння. Поезія є авторським переосмисленням молитви «Отче наш» і дуже відверто передає почуття і внутрішні переживання авторки. Перший рядок вірша в перекладі з точністю відтворює перший рядок молитви Господньої англійською мовою: «*our Father, who art in heaven*». Далі йде протиставлення «повний місяць-порожнє сонце», яке підкреслює всеприсутність Бога в будь-яку мить життя, що в англійському перекладі відтворено за допомогою еквівалентного протиставлення «*full moon-hollow sun*». Дуже цікавим є вибір лексичної одиниці в наступному рядку на позначення слова «захисти». Перекладачі обирають варіант «*shield*», тобто конкретизують дієслово «захистити», що, на нашу думку, є прикладом адекватного перекладу. Адже йдеться не лише про захист в широкому сенсі, наприклад, яке має слово *protect* (*keep someone safe*), а про захист від ворожих снарядів, уламків, від яких може захистити якась перепона, в даному англійському перекладі – *цита* (*shield*), і авторка просить самого Бога стати щитом між ворожими кулями і її батьками. Ще одним адекватним відповідником є слово «*tomb*» – «домовина», з якою порівнюється будинок. Як мерці вже не можуть покинути місце свого останнього пристанку, так і батьки авторки не бажають залишати рідний дім. Слово «*tomb*», як і домовина, що має в своєму складі корінь «*дім*», в англійській мові позначає місце поховання саме з монументом, тобто кам'яною спо-

рудною. Таким чином за допомогою конкретизації перекладачі знаходять адекватний відповідник слову «домовина». Рядок про хліб насущний так само точно відтворює фразу з молитви і в оригіналі, і в перекладі, але далі авторка продовжує «... *віддай голодним і нехай вони перестануть їсти одне одного*». В англійській версії на позначення дієслова «їсти» обирається дієслово «*devour*», що є більш стилістично забарвленим і має значення їсти щось дуже швидко, бо людина дуже голодна. Цей голод тут може бути як в прямому, так і в переносному сенсі, адже люди від відчаю і безвиході починають «їсти» один одного, втрачаючи людську подобу і стаючи злими, жорстокими, безжалісними. Далі авторка переосмислює рядок про прощення вини, в якому вона просить простити нам наші зруйновані міста, хоча ми і не прощаємо цього нашим ворогам. В перекладі логічний наголос падає на слово *enemies* – останнє слово в рядку, підкреслюючи його важливість розташуванням. Перекладачі вдаються до зміни порядку слів, але емпфаза в поданому випадку є цілком адекватною сенсу твору. «*Захисти і вбережи*» – знову ми бачимо знайоме слово «*shield*» і більш широке за сенсом «*protect*», яке є синонімічним відповідником слів «*захистити*» і «*берегти*». І далі перераховуються всі, кого треба захистити: батьки, чоловік, дитина, Батьківщина. В українській версії порядок вибудовано ієрархічно: від сім'ї, яка дала життя, до більш широкого розуміння родини – Батьківщини. В англійському перекладі можна побачити зміну порядку слів – спочатку

йде чоловік, а потім батьки. Можна припустити, що таким чином перекладачі вирішили змістити акцент на людину, яка, навіть за юридичними законами, є найближчою, а вже потім перейти на першу лінію родинних зв'язків. Завершується вірш молитвенним проханням за Батьківщину.

Цікавою особливістю проаналізованого вірша є те, що в ньому немає жодного розділового знаку. Він вимовляється наче на одному диханні, одним поривом, одним благанням до Господа з сердечною молитвою. Цю особливість було збережено і в перекладі, як і загалом структуру і форму вірша – кожний рядок за кількістю лексичних одиниць і ритмікою майже повністю відтворює оригінал, що свідчить про високий рівень еквівалентності перекладу.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином, проаналізувавши оригінал і англійський переклад одного з військових віршів Любові Якимчук під назвою «Молитва», ми дійшли висновку, що переклад української військової поезії вимагає детальної уваги не лише до змісту, а й до форми твору, оскільки вона теж є засобом передачі внутрішніх переживань автора. В англійській версії вірша «Молитва» перекладачам вдалося адекватно відтворити зміст і внутрішні почуття авторки. Завдяки використаним прийомам конкретизації значень лексичних одиниць перекладачі додали важливих відтінків значення певним словам («захисти», «домовина», «істи»), а прийом інверсії (зміни порядку слів у реченні або рядку) дозволив перекладачам розставити логічні наголоси та акценти. Окрім того, перекладачам вдалося зберегти і формальні особливості поезії, а саме форму верлібру, кількість слів майже у кожному рядку, відсутність розділових знаків, ритм твору. Отже, переклад вийшов адекватним оригіналу з точки зору передачі тих почуттів та емоцій, який заклала в нього авторка, та оптимально еквівалентним з точки зору семантики та синтактики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кицан О. Поетика експресіонізму збірки Л. Якимчук «Абрикоси Донбасу». *Літературний експресіонізм в інтермедіальному контексті Волинь філологічна: текст і контекст*. 2017. Випуск 23. С. 34-47.
2. Книгу українки Любові Якимчук номінували на премію Emerging Europe Awards. URL: <https://kultura.rayon.in.ua/news/594010-knigu-ukrainki-lyubovi-yakimchuk-nominuvali-na-premiyu-emerging-europe-awards> (дата звернення: 20.05.23)
3. Кондратюк М. В., Бойван О. С. Теоретичні, практичні та методичні аспекти перекладу поетичних творів з української мови англійською мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія*. 2022. № 53. Том 2. С. 127–131. DOI: 10.32841/2409-1154.2022.53-2.29
4. Любов Якимчук: «Росії дуже вигідно, коли ми відмовляємося від своїх авторів». URL: <https://theukrainians.org/liubov-yakymchuk/> (дата звернення: 20.05.23).
5. Мачулін Л. І. Національні архетипи як модус поезії спротиву в російсько-українській війні. *Культура України*, 2022. Випуск 77. С. 19–27. DOI 10.31516/2410-5325.077.02
6. Чайковська Т. В. Труднощі художнього перекладу. *Сучасні наукові дослідження: матеріали ІІ Міжнар. наук.-практ. конф.*, 20–28 лютого 2006 р. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2006.
7. Шулік С. Актуальні проблеми художнього перекладу. *Перекладацькі інновації* : матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 12–13 березня 2015 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. Суми : СумДУ, 2015. С. 141–143.
8. Якимчук Л. Абрикоси Донбасу: поезії. Львів : ВСЛ, 2015. 91 с.
9. Apricots of Donbas / Lost Horse Press. Retrieved from: <https://losthorsepress.org/catalog/apricots-of-donbas/> (date of appeal: 20.05.23).
10. Ivashkiv, R. Translating Ukrainian War Poetry into English: Why It Is Relevant. *East/West: Journal of Ukrainian Studies*, 2022. Volume IX, No. 1. P. 37–65. DOI: <https://doi.org/10.21226/ewjus707>
11. Kaminsky I. “Barometers” in Words for War: New Poems from Ukraine / edited by Oksana Maksymchuk and Max Rosochinsky. Boston: Harvard Ukrainian Research Institute/ Academic Studies Press, 2017, P. 23–24
12. Lyuba Yakymchuk reads her poem at the Grammy Awards. Retrieved from: <https://chytomo.com/en/lyuba-yakymchuk-reads-her-poem-at-the-grammy-awards/> (date of appeal: 20.05.23).
13. Maksymchuk, O. Rosochinsky, M. Preface. Words for War. New Poems from Ukraine. Retrieved from: <https://www.wordsforwar.com/new-page> (date of appeal: 15.05.23).
14. Nawotka, Ed. War Sparks Interest in Ukrainian Poetry. Retrieved from: <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/international/international-book-news/article/89247-war-sparks-interest-in-ukrainian-poetry.html> (date of appeal: 18.05.23).
15. Poetry of War – An Interview with Oksana Maksymchuk: Part 1. Retrieved from: <https://magazine.tedxvienna.at/2022/04/25/interview-oksana-maksymchuk-1/> (date of appeal: 18.05.23).

REFERENCES

1. Kytsan, O. (2017). Poetyka ekspresionizmu zbirky L. Yakymchuk “Abrykosi Donbasu” [The poetics of expressionism of L. Yakymchuk's collection “Apricots of Donbas”]. *Literaturnyi ekspresionizm v intermedialnomu konteksti Volyn filolohichna: tekst i kontekst*. 2017. Vypusk 23. P. 34–47 (ukr).
2. Knyhu ukrainky Lyubovi Yakymchuk nominuvaly na premiiu Emerging Europe Awards [The book by Ukrainian Lyubov Yakymchuk was nominated for the Emerging Europe Awards]. URL: <https://kultura.rayon.in.ua/news/594010-knigu-ukrainki-lyubovi-yakymchuk-nominuvalina-premiyu-emerging-europe-awards> (data zvernennia: 20.05.23) (ukr).
3. Kondratiuk, M. V., Boivan, O. C. (2022). Teoretychni, praktychni ta metodychni aspekty perekladu poetychnykh tvoriv z ukraïnskoi movy anhliiskoiu movoiu [Theoretical, practical, and methodical aspects of the translation of poetic works from Ukrainian into English]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. : Filolohiia*. № 53. Tom 2. S. 127–131. DOI 10.32841/2409-1154.2022.53-2.29 (ukr).
4. Lyubov Yakymchuk: «Rosii duzhe vyhidno, koly my vidmovliaemosia vid svoikh avtoriv» [Lyubov Yakymchuk: “It is very profitable for Russia when we give up our authors”]. URL: <https://theukrainians.org/liubov-iakymchuk/> (data zvernennia: 20.05.23) (ukr).
5. Machulin, L. I. (2022). Natsionalni arkhetypy yak modus poezii sprotyvu v rosiisko-ukraïnskii viini [National archetypes as a mode of resistance poetry in the Russian-Ukrainian war]. *Kultura Ukrainy*. Vypusk 77. C. 19–27. DOI 10.31516/2410-5325.077.02 (ukr).
6. Chaikovska, T. V. (2006). Trudnoshchi khudozhnoho perekladu [Difficulties of artistic translation]. *Suchasni naukovi doslidzhennia : materialy II Mizhnar . nauk.-prakt. konf., 20–28 liutoho 2006 r. Dnipropetrovsk : Nauka i osvita* (ukr).
7. Shulik, S. (2015). Aktualni problemy khudozhnoho perekladu [Actual problems of artistic translation]. *Perekladatski innovatsii : materialy V Vseukraïnskoi studentskoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, m. Sumy, 12–13 bereznia 2015 r. / redkol. : S. O. Shvachko, I. K. Kobiakova, O. O. Zhulavska ta in. Sumy : SumDU. S. 141–143 (ukr).
8. Yakymchuk, L. (2015). Abrykosi Donbasu : poezii. Lviv : VSL (ukr).
9. Apricots of Donbas / Lost Horse Press. Retrieved from: <https://losthorsepress.org/catalog/apricots-of-donbas/> (date of appeal: 20.05.23) (eng).
10. Ivashkiv, R. (2022). Translating Ukrainian War Poetry into English: Why It Is Relevant. *East/West : Journal of Ukrainian Studies. Volume IX*, No. 1. P. 37–65. DOI: <https://doi.org/10.21226/ewjus707> (eng).
11. Kaminsky, I. (2017). “Barometers” in Words for War: New Poems from Ukraine / edited by Oksana Maksymchuk and Max Rosochinsky. Boston : Harvard Ukrainian Research Institute/ Academic Studies Press. P. 23–24 (eng).
12. Lyuba Yakymchuk reads her poem at the Grammy Awards. Retrieved from: <https://chytomo.com/en/lyuba-yakymchuk-reads-her-poem-at-the-grammy-awards/> (date of appeal: 20.05.23) (eng).
13. Maksymchuk, O. Rosochinsky, M. Preface. Words for War. New Poems from Ukraine. Retrieved from: <https://www.wordsforwar.com/new-page> (date of appeal: 15.05.23) (eng).
14. Nawotka, Ed. War Sparks Interest in Ukrainian Poetry. Retrieved from: <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/international/international-book-news/article/89247-war-sparks-interest-in-ukrainian-poetry.html> (date of appeal: 18.05.23) (eng).
15. Poetry of War – An Interview with Oksana Maksymchuk : Part 1. Retrieved from: <https://magazine.tedxvienna.at/2022/04/25/interview-oksana-maksymchuk-1/> (date of appeal: 18.05.23) (eng).